

IRODALOM/ JÁTÉK/ OLVASÁS

Örömteli találkozásunk az irodalommal kisgyerek korunkban megtörténik, amikor mesét olvasnak, altatót énekelnek, mondókát mondanak nekünk, amikor az óvodában eljátsszuk, elénekeljük a *Bújj, bújj zöldág, zöld levelecske* és egyéb népi gyermekjátékot, fogócska előtt kiszámoljuk, hogy *Ec-pec-kimehetsz, An-tan-ténusz*. Az iskolában a betűk összeolvasásának öröme eljuttathat az irodalomolvasás öröméhez. Az öröm azonban veszélybe kerül, elvész nagyon sok fiatal számára. Ezt megőrizni a szülők, tanítók, tanárok, könyvtárosok közös felelőssége.

Az irodalom szerepei az antikvitásban: *docere, delectare, utile* (erkölcsi tanítás, szórakoztatás, információközlés) mára válságba került, külön intézmények hivatottak informálni, nevelni vagy szórakoztatni. Még sincs minden veszve.

Az idegen sorsok fordulataiból azonban most is tanulhatunk, nem kell, és nem is lehet mindent személyesen kipróbálnunk, egy helyzet szépségét és buktatóit megismerhetjük az időben vagy térben tőlünk távol élők sorsában elmerülve – az olvasás által.

Óriási igény él bennünk, hogy a saját élet tapasztalatait dokumentálni tudjuk (selfy).

Az irodalom az emberi lényeg, a játékban megélt szabadság terepe is. Ezt példázza Ikarosz története Ovidius *Átváltozások* című eposzában. Daidalosz a fegyelmezettség, a szabályok fontosságára figyelmezteti a fiát, a középben haladás fontosságára. Ikaroszt elkapja a szárnyalás bűvölete, fittyet hány a kötöttségekre, az égbe emelkedik, de a szabadság tétje maga az élet.

Az olvasás a csendes elidőzés helyzete, lehetőséget ad, hogy kikerüljünk a rohanó világ mókuskerekéből, átkerüljünk egy idegen, és mégis ismerős közegbe, máshol, más korban, más tapasztalatok megszerzésére legyünk képesek: szabadon.

Ez a szabadság nem korlátlan, figyelmeztet Woody Allan humoros novellája,

a belemerülés veszélyeket rejt: Cortázar *Az összefüggő parkok* metalepszise.

A válságba került irodalomolvasás örömének felfedeztetése a játék révén is lehetséges.

Néhány jó gyakorlat

Tace pau – rövid szövegek, versrészletek kifüggesztése köztereken színes, figyelemfelhívó formában, akár a szerző fényképével ellátva. (Példa: buszmegállóban, villamoson, iskola vagy könyvtár folyosóján)

Quiz szervezése

Irodalmi törvényszék – érveljenek egy-egy hős védelmében, felfedve cselekedeteinek indítékait

Keresd a nőt! Kinek a múzsája? (Szöveg, fénykép)

Zanzásítás: foglald össze egy mondatban, lehetőleg humorosan?

- vagy: találd ki, milyen művet zanzásítottunk?

Képrejtvény irodalmi művekről

Társzművészetekkel egységben, aktív részvétellel

Illusztrációkészítés, az elkészült alkotások kiállítása

Képvers-kiállítás, képversíró verseny, a pályaművek kiállítása

Megzenésítés (vagy megzenésített versek hallgatása)

Hívd fel a szerzőt! (Sespsi Book-a kortárs művek népszerűsítése: a kagylóban hallható szövegrészletet a szerző olvassa fel)

Filmforgatókönyv készítése – mit mutatnál, hány másodpercig, milyen kameraállásból, milyen hangzó háttérrel?

Rövidfilm készítése egy irodalmi műből

Színpadra adaptálás, drámajáték

Könyvészet:

Iser, Wolfgang: *A fiktív és az imaginárius*, Osiris, Bp., 2001

Lukácsy András: *Kiment a ház az ablakon. Költészet és játék*, Bp., 1981

Zsigmond Győző: *Nyelvi rejtvény, játék, verseny*, Pallas Akadémia, Csíkszereda, 2011

Julio Cortázar AZ ÖSSZEFÜGGŐ PARKOK

Néhány napja kezdte el olvasni a regényt. Közben sürgős elintéznivalója akadt, így félretette a könyvet, és csak akkor vette ismét a kezébe, amikor visszavonatozott a birtokára; lassacskán felkeltette az érdeklődését a cselekmény és a szereplők jellemrajza. Akkor délután írt egy levelet a megbízottjának, megtárgyalt az intézővel egy bérleti ügyet, majd ismét elővette a regényt a csendes dolgozószobában, amelynek a tölgyfaparkra néztek az ablakai. Elterpeszkedett a kedvenc karosszékében, háttal az ajtónak, mert bosszantotta a gondolat, hogy esetleg megzavarhatják, a bal kezével megsimogatta a zöld bársonyhuzatot, majd belekezdett az utolsó fejezetekbe. Az emlékezetében még elevenen megmaradt a szereplők neve és alakja; úgyszólván azon nyomban átadta magát a regény képzeletbeli világának. Szinte természetellenesen élvezte, hogy sorról sorra egyre jobban elszakad a környezetétől, s hogy közben azért érzi, hogy a feje ott nyugszik kényelmesen a bársonnyal behúzott magas támlán, a cigarettája egyfolytában a keze ügyében van, és hogy a hatalmas ablakokon túl ott cikázik az alkonyati szellő a tölgyek alatt. Szavanként haladt előre, elmerült a hősök undorító dilemmáiban, és hagyta, hadd ragadják magával az összeálló képsorok, amelyek egyre színesebbek s élénkebbek lettek, s eközben átélte az erdei kunyhóban lejátszódó utolsó találkozást. Az asszony lépett be először, szorongó léptekkel; a szeretője most ért oda, az arcán egy megpattant faág nyomát viselte. Az asszony forró csókokkal csillapította a vérzést, de a férfi nem állhatta most a gyöngédséget, nem azért jött, hogy megismételje titkolt szenvedélyük szertartásait, amely a száraz falevelek és az eldugott ösvények világában lelt oltalmat. A tör átmelegedett a mellén, alatta ott dobogott a meglapuló szabadság. Itt heves párbeszéd következett, mely olyan sebesen folyt, több oldalon át, akár egy kanyargó patak, és kiérződött belőle, hogy már a kezdet kezdetén mindketten mindent elhatároztak. Az asszony simogató keze, mely úgy fonta körül a szerető testét, mintha szeretné visszatartani, lebeszélni valamiről, egyben undorító mohósággal rajzolta ki annak a másik testnek a körvonalait, amelynek a megsemmisítésére összeszövetkeztek. Semmiről se feledkeztek meg: se az alibiről, se a véletlenről, még az esetleges hibákról sem. Attól az órától fogva minden pillanatnak megvolt a maga gondosan kidolgozott feladata. A könyörtelen kettős felügyelet épp csak egy arcsimogatás erejéig szünetelt. Alkonyodott. Szigorúan kötötte őket az előttük álló feladat, egymásra se néztek, úgy váltak el a kunyhó ajtajában. Az asszonynak az észak felé tartó ösvényen kellett elindulnia. A férfi visszafordult egy pillanatra a szemközti útról: nézte, hogy szalad a kedvесе azzal a szép lobogó hajával. Aztán ő is nekiiramodott, a fák és a sövények közt lopakodott előre, míg csak meg nem pillantotta a házhoz vezető fasort az alkonyati, mályvaszínű ködben. A kutyáknak nem volt szabad ugatniuk, és nem is ugattak. Az intéző nem szokott már ilyenkor ott lenni, és nem is volt ott. Felment a tornácra vezető három lépcsőfokon, és belépett. A fülében lüktető vér dobolásában az asszony szavai visszhangoztak: elől egy kék terem, utána egy díszes folyosó meg egy szőnyeggel borított lépcső. A tetején: két ajtó. Senki az első szobában, senki a másodikban. Azután a szalonajtó, akkor kézbe a tört, az ablakon beszüremlik a fény, ott a zöld bársonnyal bevont, magas támlájú karosszék, és a férfi — a karosszékre támasztott fejjel — egy regényt olvas.

Scholz László fordítása